

פרדי דורה בהופעות: 1940, 1960 ו-1984

היחס לאמן מתבגר הוא מתחת לכל ביקורת. כואב לי כשאני רואה מה קורה לאמנים...

טוב שאת שואלת. זה חשוב לי מאוד. אני בן 62 ואני לא שבע-רצון. לא יודע מה קרה לקהל שלי. הוא הורקן. אני לא מתאים לקהל הצעיר. השיכבה הזו של אנשים שבאה להופעות שלי מזדקנת. אם בשנים קודמות עשיתי 24 הצגות בחודש, כעת אני עושה 18. שלישי מהקהל שלי זה לא ייקים. מאז שרז'יגן מת, באים אלי גם הפולנים. הקהילייה הייקית הולכת ונעלמת. זה נגמר. אני חושב שבעוד שלוש שנים אני אתחיל להופיע בבתי-אבות, או שאלמד רוסי.

● ולמה שלא תחזור לעברית?

תמיד עשיתי סאטירה פוליטית ופה קרו שני דברים. נהריה עשתה לי טוב רוע. בנתי עסק שמכרתי בצורה מטופשת עם בישמול, כי לא יכולתי להחזיק אותו, כי אני לא בנוי לקהל החדש. זה לא בא בחשבון שאני אגב כסף בכניסה. מה זה לונה-פארק, קולנוע? לקחו לי את הסיגנון. לא ניתן לי להחזיק מקום עם סטייל. לא יכולתי להתמכר לעבדאי ליד הדלת. זה לא אני וזה לא תיקווה אשתי, שעמדה מאחרי הבאר, לא יכולנו להתרגל ללכסיקון החדש. זה נלקח לנו בין האצבעות. הכל נגמר. אצלי הופיעו טובי המוסיקאים: דני

ושבשינאה אני לא אחזיר את מה שהפסדתי. לכן גם לקחתי שילומים. אני חושב שאלה שלא נגעו בשילומים עשו פשע. זה נושא מאוד רגיש השאלה שלך, ואני לא פעם שאלתי את עצמי מה אני צריך לעשות. אז אני מופיע שם, ואני מארח בביתי הרבה מאוד גרמנים. קשרתי קשרים עם אנשים נפלאים, שלא הייתי רוצה לוותר עליהם, אבל תמיד אני מדבר איתם על השואה, זו שיחה מאוד אקטואלית.

זה נורא, מה שאני בתור ילד יהודי שאיבד את מישפחתי בשואה, הולך להגיד לך. אבל ער תקופה מאוד מסויימת ניתן להבין מה שהתרחש שם, כי אני זוכר שברחובות גרמניה עמדו חיילים וחילקו אוכל לאנשים. היו מיליוני מחוסרי עבודה. העם שכב טוטאלית על הכתף, ועל זה היטלר עבד. ופיתאום, כשהיטלר עלה לשלטון, היה להם אוכל. היתה להם עבודה וכל אחד היה

הידוע: יש לך ביצים, צא החוצה לעולם לא במקום שיש אנשים אחרים. הרבה דברים השתנו פה. התבלבל כאן המושג של חברמניות ובאלגאניום עם אלימות. פעם היה באלאגן, היתה השתוללות חברמנית, אבל לא היו מכות, לא היתה אלימות.

אחרי '48 עברתי לנהריה. פתחתי מועדון לילה קטן ונחמד בן 60 מקומות. אחריכך בנתי את הפונדק על אם הדרך. ארמון קטן, עסק יפהפה מאבן ומעץ. ער מילחמת ששת-הימים אני לא זוכר התנהגות רעה של קהל. הבאלאגן התחיל מיד אחרי ששת-הימים. אז התחילו לברוח בלי לשלם, או הורידו אותי מהבימה בגלל כריחה אידיאית, אז התחילו לשכור כוסות. הכל התחיל אחרי ששת-הימים.

סגרתי את העסק. לא יכולתי לעבוד עם קהל כזה. אני לא בנוי בשביל קהל כזה. אצלי, כשהיית

היו המון מקומות לאורך הטיילת ובסוף רחוב אלנבי היה פאב אחרי פאב. ניגנו תזמורת בכוקר ובערב ואחריהצהריים. היו אפילו תזמורת רק של נשים. המשכורות היו איחס, אבל התפרנסו מהבקשישים של האנגלים.

● בבתי-הקפה לא שנאו את האנגלים?

תמיד שנאו את האנגלים. תמיד הם קיבלו מכות. ב'10 וחצי היו מודיעים במועדוני-הלילה: "ליידיס אנד ג'נטלמנס, פליז אורדר יור לאסט דרינק" וב'11 תליאכיב היתה נסגרת. היו בתי-שעשועים ובתי-מרחה. לאנגלים היתה שיטה, אם איזה מקום לא נראה להם, הם היו עושים אותו מחוץ לתחום לחיילים, וזו היתה מכת מוות למקום, כי האנגלים הביאו את הכסף.

● תושבי הארץ ישבו ביחד עם האנגלים?

בכלל לא: כפילץ או בסמדר הרוב היה יהודי. כבארים היו האנגלים שהיו הולכים מכות עם האוסטרלים, שישבו אחרי עזה והיו מגיעים לתליאכיב ומשתכרים כמו חמורים. המישטרה

הנה מוכיעים בטלוויזיה כל מיני אנשים בחוכניות טבחוח, ואני הידוע כטבח מעולה, אך אחד לא מזמין אותי לטלוויזיה"

קהל ייקי בהופעת דורה

הקהל שלי הולך ופוחת מדי שנה. עוד מעט אופיע בבתי-אבות.

שייד למשהו, גאה במשהו. אני חושב שרבים לא ידעו לאן זה יוביל, אני בטוח בזה. הכל היה ער כדי כך מאורגן, שלא יכולת לא להיות חבר במפלגה הנאצית. בכל בית היה אחראי על הבית, שהיה מרווח לאחראי על השכונה, ואם לא היית במפלגה לא קיבלת עבודה.

באה למועדון, היה מלצר מושיב אותך בכוכר במקום. אחריכך היה בא מלצר עם סמוקינג, ומגיש לך. אצלי היו משלמים אחרי התוכנית. אף פעם לא לפני התוכנית. אני לא יכולתי להתרגל לסיגנון של העבדאי בדלת. לא אני ולא תיקווה אשתי.

את יודעת שאני נשוי לתימניה? נו, אז סגרתי. כל המישפחה שלי הלכה בבוכנוואלד, אז קיבלתי פיצויים וגם התחלתי להופיע בגרמניה, ואז מי שנסע לגרמניה, הסתכלו עליו כעל מי שלא שייד לחברה.

● איך יכולת להופיע בגרמניה אחרי מה שקרה למישפחתך? איך אתה יכול להופיע שם היום?
אני מאמין שבשינאה לא פותרים שום דבר

הבריטית היתה אוספת את השיכורים כל לילה מרחוב הירקון.

הישוב היה חסר-סבלנות ועויין את מי שהיו לו קשרים עם הבריטים. מי שהלכה עם בריטים, היו עושים לה חג הגון, חתכו לה את השערות וזה היה ברור. כיפו היו ממש בתי-כובשת, היו דלג'אנסים בין רחוב הירקון ליפו, שהתחילה איפה שהיום שוק הכרמל. היו לוקחים דלג'אנס בשביל כמה גרושים, ושם היו ממש בתי-זונות, כך שנתל' אביב בכלל לא היו זונות.

● הזונות היו ערביות?

כיפו בוורא שלא היו כמעט זונות יהודיות.

● ואחרי קום המדינה אין כמעט זונות ערביות, יש בעיקר זונות יהודיות.

מי העז לחלום שיקרה פה מה שיש לנו עכשיו? מה זה, מה נשאר פה? זה נורא! לפי דעתי, לא היתה אלימות לפני קום המדינה, ואם היה אלימות היא היתה ג'נטלמנית. הן בה-שנים אני בעסקי הלילה, אינני זוכר שהיתה מריבה בין שני יהודים בכאר. היה תמיד המישפט

„אולי אפשר לסדר לי באיזה מקום לספר את בדיחת השבוע, אולי אני יכול לתח בדדיו את תפריט השבוע"

גוטפריד היה אצלי קבוע. תסתכלי על המדינה כולה. אין מועדון-לילה אחד שראוי לשמוע. גם את מועדון התיאטרון בחיפה. נובמבר. קארוואן. זה לא מועדון-לילה.

למה לא עברית? אין לי שפה משותפת עם דוברי העברית. צביאלי, ממועדון התיאטרון היה אומר לי: „למה אתה מחליף בתוכנית אחת שלוש חליפות?" אבל אצלי כמה זה כמה, ומועדון-לילה לא, פחות מכוכר מתיאטרון. אני לא מסוגל להופיע בג'ינס ובסנדלים, שרואים לי את האצבעות. לא, אין לי שום שפה משותפת עם דוברי העברית. החבר'ה במועדון התיאטרון היו אומרים לי: „למה אתה לא מספר בדיחות גסות?" הסיגנון שלי זה לא בדיחות גסות. זה קומביניציה של חריפות ושל דרימשמעויות, מיועד לאניני-טעם.

● הקהל הישראלי לא אנין מספיק לטעמך?

מי? הקהל של מועדוני-הלילה?

● בגרמנית אתה מופיע באולמות תיאטרון, למה לא תופיע גם בעברית?

(המשך בעמוד 62)